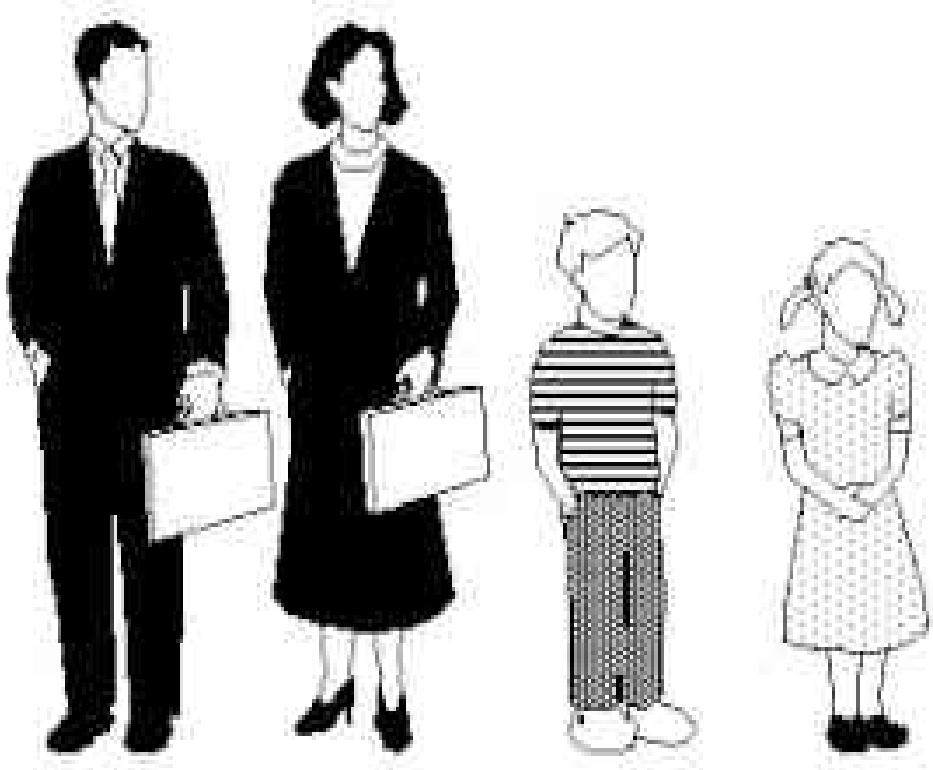

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

De Staat van Uitbesteding

Een onderzoek naar de uitbesteding van huishoudelijke taken in verschillende verzorgingsstaatregimes

Inhoud:

1. Achtergrond en probleemstelling	pag. 3
2. Theoretisch model	pag. 3
3. Onderzoeksvraag en hypothesen	pag. 5
4. Dataset en operationalisaties	pag. 7
4.1 Verantwoording dataset	pag. 7
4.2 Variabelen	pag. 7
5. Resultaten	pag. 9
5.1 Controleren van assumpties	pag. 9
5.2 Controleren van multicollineariteit	pag. 10
5.3 Controleren van significantie	pag. 10
5.4 Regressielijn	pag. 11
5.5 Outliers	pag. 11
6. Analyse	pag. 11
7. Conclusie	pag. 12
8. Discussie	pag. 13
9. Referenties	pag. 14

1. Achtergrond en probleemstelling

In Westerse verzorgingsstaten is het allang niet meer vanzelfsprekend dat vrouwen thuisblijven om het huishouden te doen en voor de kinderen te zorgen. Het is echter net zo min vanzelfsprekend dat mannen deze verantwoordelijkheden overnemen. Werkende vrouwen en, in mindere mate mannen, hebben te maken met een *double burden* of een *second shift*.

De sociologe Arlie Hochschild spreekt van een *time bind*, waarbij werken, zorgen en het uitbesteden van taken elkaar in een houdgreep houden. Men werkt zo veel dat er te weinig tijd overblijft om alle huishoudelijke taken te kunnen vervullen (Hochschild, 2009). De moeder staat in veel landen nog steeds symbool voor het thuisleven, en hierdoor ervaren vrouwen de *time bind* het zwaarst. Zij dragen zowel de last van werk als de last van het huishouden. Er zijn verschillende mogelijkheden om met dit gebrek aan tijd, en deze overvloed van werk, om te gaan. Eén daarvan is het reduceren van werkuren, een ander is het uitbesteden van taken aan een derde partij.

Welke strategie gebruikt wordt, is deels afhankelijk van sociale instituties en heersende normen rondom het gezin. De mate waarin vrouwen parttime werken verschilt bijvoorbeeld zeer veel per land. In de Scandinavische landen, Zweden, Noorwegen en Denemarken, komt parttime werken frequent voor. In de Verenigde Staten daarentegen werken de meeste vrouwen fulltime (Van der Lippe & Van Dijk, 2002: 224). Het uitbesteden van huishoudelijke taken komt daar juist wel weer veel voor. Om dit te kunnen betalen moet er echter nog meer gewerkt worden, waardoor er weer minder tijd voor thuis over blijft. Hochschild is bang dat het gezinsleven hierdoor verarmt, en ‘Home as haven’, thuis als veilige haven, zwaar onder druk komt te staan (Hochschild, 2009). Er moet, kortom, een nieuw evenwicht worden gevonden tussen ‘werk’ en ‘thuis’. Dit leidt tot onze probleemstelling: Welke factoren zorgen ervoor dat gezinnen ervoor kiezen om huishoudelijke taken uit te besteden, en welke sociale instituties voorkomen dit juist?

2. Theoretisch model

Arlie Hochschild (2009) beschrijft hoe de ‘crisis at home’ wordt opgelost door het uitbesteden van taken aan de markt. Volgens Hochschild (2012) verarmt dit het persoonlijk leven, doordat het vanzelfsprekend voor elkaar zorgen binnen de gemeenschap verdwijnt. Er zijn grofweg drie wegen waarlangs de thuiscrisis kan worden opgelost. Hochschild verzet zich tegen de eerste mogelijkheid: de markt. Een voorbeeld is de Verenigde Staten, waar vrouwen uit lagelonenlanden worden ingehuurd om het huishoudelijk werk en de zorg voor de kinde-

ren op zich te nemen. Hochschild pleit voor een tweede, sociaaldemocratische oplossing, waarbij de overheid de verantwoordelijkheid voor de zorgtaken op zich neemt door uitbestedingsmogelijkheden te organiseren. Een voorbeeld is Zweden, waar zaken als kinderopvang gratis zijn. Tot slot is er de gemeenschap die de zorg op zich kan nemen. In landen waar de familietraditie erg sterk is, zoals in Italië, zorgen de oudere generaties voor de jongste, zodat de arbeidsgeschikte generatie vrij is om zich te begeven op de arbeidsmarkt.

De drie mogelijke oplossingen komen overeen met de ideaaltypische indeling die Esping-Andersen (1990) maakt van verschillende verzorgingsstaatregimes. Op basis van de mate van decommodificatie en het soort sociale stratificatiesysteem ontstaan drie verschillende clusters van landen: liberale, sociaaldemocratische en conservatieve verzorgingsstaten. Liberale verzorgingsstaten kennen een lage mate van decommodificatie. Voor hun levensonderhoud zijn mensen afhankelijk van het verhandelen van hun arbeidskracht. Inkomensoverdrachten vanuit de staat zijn beperkt en moeilijk toegankelijk. Overheersend is een traditionele, liberale werkethiek. De staat stimuleert de markt als oplossing voor sociale problemen. Het conservatieve verzorgingsstaatregime daarentegen benadrukt de traditionele familiewaarden. Het systeem verbindt de toegang tot sociale voorzieningen aan klasse en status, en houdt daarmee de sociale stratificatie in stand. De mate van decommodificatie is hoger dan in het liberale type, maar lager dan in de sociaaldemocratische verzorgingsstaat. Het derde regime dat Esping-Andersen onderscheidt, is de sociaaldemocratische verzorgingsstaat. De mate van decommodificatie is hoog, de toegang tot sociale voorzieningen is relatief eenvoudig en de inkomensoverdrachten zijn hoog. Daarmee grijpt de staat actief in in de bestaande klassenverhoudingen. We gebruiken deze typologie als uitgangspunt in ons landenvergelijkend onderzoek naar het verband tussen verzorgingsstaatregime en de kans dat huishoudelijk werk wordt uitbesteed aan derden.

In macrosociologisch onderzoek naar de arbeidsparticipatie van vrouwen wordt gekeken naar de institutionele context waarbinnen vrouwen de beslissing nemen om te gaan werken. De intentie van de macrosociologische benadering is niet om de individuele keuzes die vrouwen maken, te analyseren. Daarvoor wordt een microaspect geïncorporeerd in de benadering, waarbij de aspecten van de arbeidsparticipatie van vrouwen worden uitgelegd door zowel individuele karakteristieken als kenmerken van de institutionele context te analyseren (Van der Lippe & Van Dijk, 2002). Het is deze macro-microbenadering aan de hand waarvan we de relatie onderzoeken tussen een individuele keuze, te weten het al dan niet uitbesteden van huishoudelijk werk, en de institutionele context, in de vorm van het verzorgingsstaatregime. Het verzorgingsstaatregime biedt niet alleen kansen en beperkingen in economische zin,

maar daarnaast ook een ideologische kader waarbinnen de keuzen worden gemaakt. De attitude van vrouwen ten opzichte van genderrollen speelt hierin een rol (Steiber & Haas, 2012: 347).

3. Onderzoeksvraag en hypothesen

De onderzoeksvraag luidt als volgt: *beïnvloedt het verzorgingsstaatregime de kans dat men huishoudelijke taken uitbesteed?*

Op basis van de literatuur komen we tot de volgende hypothesen:

Hypothese 1: De kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed, is afhankelijk van het type verzorgingsstaat waarin men woont.

Het beleid in de verschillende verzorgingsstaten biedt kansen, of werpt barrières op voor het uitbesteden van huishoudelijke taken. De specifieke beleidsmaatregelen die gepaard gaan met het type verzorgingsstaatregime kunnen het eenvoudiger dan wel moeilijker maken om taken uit te besteden, bijvoorbeeld door de mate van decommodificatie waarin zij voorzien. De beleidsmaatregelen gaan samen met een ideologische legitimatie. Het moet niet alleen financieel mogelijk zijn om toe te treden tot de arbeidsmarkt, maar ook moreel. Deze algemene hypothese leidt tot verschillende deelhypothesen met betrekking tot specifieke verzorgingsstaatregimes.

Hypothese 1a: De kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed is het kleinst in conservatieve regimes.

In conservatieve staten wordt zorg traditioneel gezien als behorend tot het domein van het gezin. De vrouw speelt hierin een hoofdrol. Conservatieve regimes zijn ingericht op dat zorg binnen de familiekring wordt gegeven. Dat geeft vrouwen minder de mogelijkheid om zorg uit te besteden aan de markt, dan wel de staat.

Hypothese 1b: De kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed is het grootst in liberale regimes.

De lage mate van decommodificatie in dit type verzorgingsstaat maakt vrouwen afhankelijk van de arbeidsmarkt om in hun inkomen te voorzien. Tegelijkertijd wordt de vrouw als symbool van het thuisleven gezien. Volgens Hochschild lossen vrouwen deze spanning op door huishoudelijke taken uit te besteden. De overheersing van het marktdenken in een liberaal re-

gime maakt dat het voor de respondenten vanzelfsprekender is om hun behoefte aan hulp in het huishouden op te lossen via de markt.

Hypothese 1c: De kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed in het sociaaldemocratische verzorgingsstaatregime is gemiddeld ten opzichte van de andere regimes.

Voorzieningen als de bijstand en kinderbijslag die in dit type verzorgingsstaat van toepassing zijn, maken het mogelijk voor om thuis te blijven en voor de kinderen te zorgen. De mate van decommodificatie is hoog. Tegelijkertijd zijn er voorzieningen als gratis kinderopvang, waardoor ouders de zorg voor hun kinderen kunnen uitbesteden en zelf kunnen blijven werken.

Hypothese 2: De kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed, is groter naarmate men meer uren werkt.

De ervaren *time bind* wordt sterker naarmate men meer werkt, omdat er minder tijd overblijft om te besteden aan huishoudelijke taken. De kans dat een oplossing voor de *time bind* buitenshuis wordt gezocht, in de vorm van het uitbesteden van huishoudelijk werkt, neemt toe wanneer het aantal gewerkte uren toeneemt.

Hypothese 3: De kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed, is groter voor vrouwen.

De verantwoordelijkheid voor het al dan niet zelf uitvoeren van huishoudelijke taken komt voornamelijk bij vrouwen terecht. De ervaren *time bind* is voor een vrouw daarmee hoger dan voor een man, ook al is het aantal werkuren gelijk. De kans dat een respondent deze druk wil verlichten door het uitbesteden van het huishoudelijk werk, is voor een vrouw dus groter dan voor een man.

Hypothese 4: De kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed, is groter naarmate vrouwen meer werken.

We verwachten een interactie-effect tussen gender en werkuren. Omdat de vrouw wordt gezien als hoofd van het huishouden, heeft zij een doorslaggevende invloed in de keuze of zij zelf het huishoudelijke werk blijft doen, of dat het wordt uitbesteed. Het gendereffect uit hypothese 3 maakt de ervaren *time bind* voor vrouwen extra groot. Wanneer dit wordt gecombineerd met het werkureneffect uit hypothese 4 neemt de kans op het uitbesteden van huishoudelijk werk toe. Wanneer vrouwen meer werken, neemt de *time bind* toe en is de behoefte om tijd te winnen door het uitbesteden van huishoudelijke taken groter. Daarnaast is er, door het (extra) inkomen van de vrouw, meer financiële ruimte om dit te kunnen doen.

Hypothese 5: De kans dat taken worden uitbesteed neemt toe wanneer er thuiswonende kinderen zijn. De extra tijd die de zorg voor de kinderen in beslag neemt, versterkt de ervaren time bind. Er zal dan eerder worden gekozen om huishoudelijke taken uit te besteden, omdat men de tijd die men heeft liever aan de kinderen besteed.

4. Dataset en operationalisaties

4.1 Verantwoording dataset

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, maken we gebruik van de ISSP-dataset uit 2002. Deze dataset komt tot stand aan de hand van een jaarlijks, cross-nationaal onderzoek. De gegevens worden verzameld door de verschillende nationale onderzoeksbureaus, en zijn vervolgens samengevoegd tot één dataset.

We gebruiken deze dataset omdat hij bruikbare gedragsvariabelen bevat, die nodig zijn om onze hoofdvraag te beantwoorden. Daarnaast bevat de dataset, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de ESS, gegevens van landen buiten Europa, zoals de Verenigde Staten. Uit theoretische overwegingen willen we dit land graag in onze analyse betrekken. Esping-Andersen wijst de Verenigde Staten aan als ideaaltypische case van het liberale verzorgingsstaatregime. Mochten er verschillen bestaan tussen de verschillende verzorgingsstaatregimes in de mate waarin huishoudelijke taken worden uitbesteed, dan is het aannemelijk dat het effect van het liberaal regime in de Verenigde Staten duidelijk wordt.

4.2 Variabelen

De afhankelijke variabele is *uitbesteding*. Het is een dichotome variabele, waarbij de kans dat er wel huishoudelijk werk wordt uitbesteed zich verhoudt tot de kans dat dit niet gebeurt.

De variabele is samengesteld uit de volgende ‘Division of household work’-items:

- V30: Doing the laundry
- V31: Small repairs
- V32: Caring for sick family members
- V33: Shops for groceries
- V34: Household cleaning
- V35: Preparing the meal

Wanneer een respondent aangeeft dat één of meer van deze taken “done by a third person is”, valt hij in de groep “wel uitbesteden”, indien dat niet het geval is, valt hij in de groep “niet uitbesteden”.

De onafhankelijke variabelen waarin we geïnteresseerd zijn, zijn *verzorgingsstaatregime*, *gender* en *werkuren en kinderen*. Tot slot is er een *interactie* tussen werkuren en gender.

Voor de variabele *verzorgingsstaatregime* maken we drie dummyvariabelen aan, te weten:

- Liberale verzorgingsstaat, waarbij de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland en Ierland de waarde 1 krijgen, en de overige landen de waarde 0.
- Sociaaldemocratische verzorgingsstaat, waarbij Zweden, Noorwegen, Oostenrijk, België, Nederland, Denemarken, de waarde 1 krijgen, en de overige landen de waarde 0.
- Continentale / conservatieve verzorgingsstaat, waarbij Duitsland, Italië, Japan, Frankrijk, Finland, Zwitserland de waarde 1 krijgen, en de overige landen de waarde 0.

Met de indeling van de landen in verschillende regimes volgen we de typologie van Esping-Andersen, zoals die in het overzicht van Arts & Gelissen (2002: 149) wordt weergegeven.

Als referentiecategorie gebruiken we de liberale verzorgingsstaat. We verwachten dat het niveau van uitbesteding in dit type regime het hoogste is. Dat maakt het interessant om het te vergelijken met de andere verzorgingsstaatregimes.

Voor de variabele *gender* maken we één dummyvariabele aan, waarbij vrouw = 1 en man = 0. De referentiecategorie is dus man, omdat we verwachten dat vrouwen een grotere invloed hebben op de kans dat er uiteindelijk taken worden uitbesteed.

Werkuren is een ratio-variabele die het aantal gewerkte uren per week weergeeft.

De variabele *kinderen* heeft betrekking op kinderen tot 18 jaar, omdat we verwachten dat deze kinderen nog thuis wonen en daardoor extra zorgtaken met zich meebrengen. De variabele V69 ‘Total number of children (RP:< 18) R had’ is gehercodeerd naar een dummy-variabele, waarbij wel kinderen = 1 en geen kinderen = 0. Respondenten zonder kinderen zijn dus de referentiecategorie.

De laatste variabele, *interactie*, geeft de interactie weer tussen de variabelen *gender* en *werkuren*. We verwachten dat naarmate vrouwen meer uren werken, dit een extra effect heeft op de kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed.

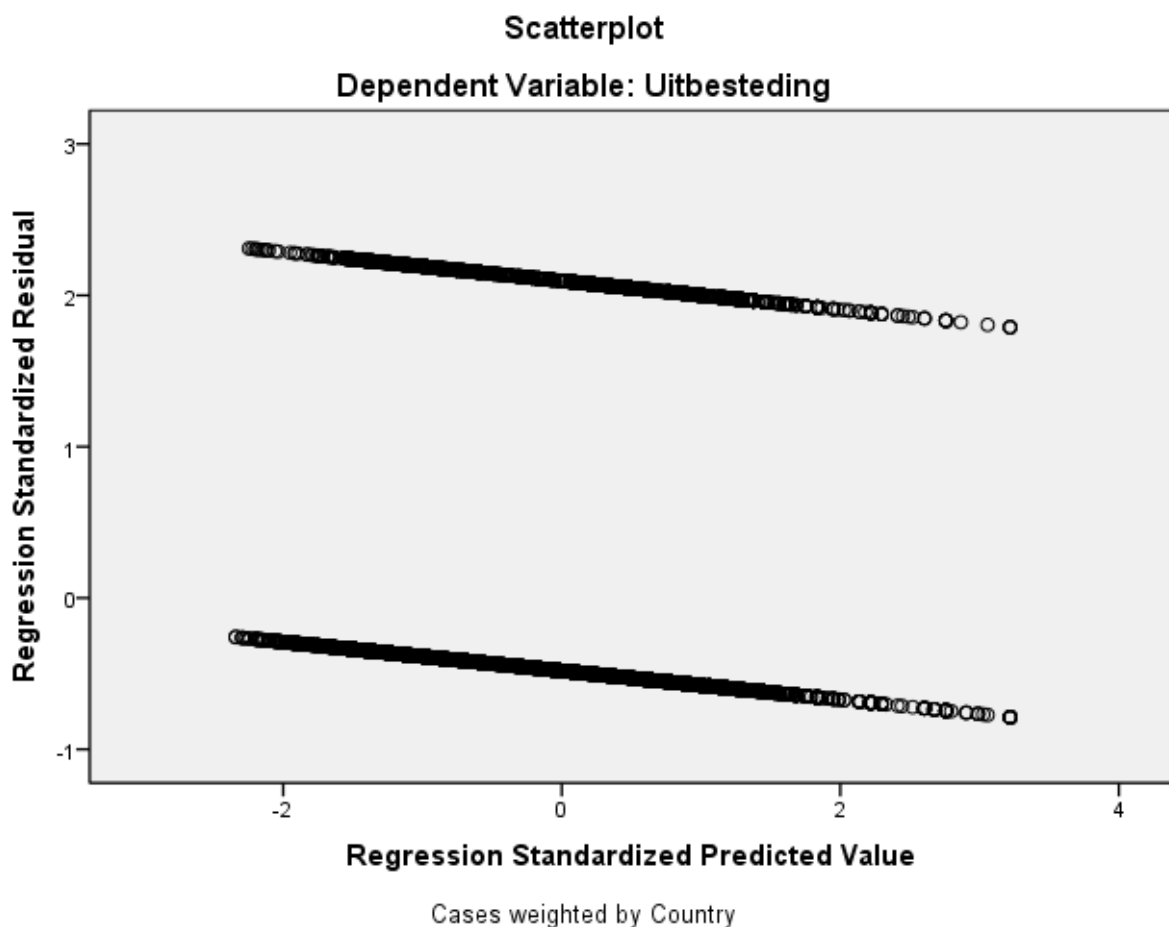
5. Resultaten

5.1 Controleren van assumpties

Bij OLS met als afhankelijke variabele 'uitbesteding' (ja=1, nee= 0) worden de assumpties lineariteit, normaalverdeling van de fouttermen en homoscedaciteit geschonden. Figuur a geeft de gestandaardiseerde residuen weer. Er is te zien dat de errortermen boven de 1 en onder 0 komen. Dit is niet valide bij errortermen van kansen.

We elimineren de bovengrens van 1 door van kansen naar kansverhoudingen te gaan, en de ondergrens door het natuurlijke logaritme hiervan te nemen. We voeren een binominale logistische regressie uit.

FIGUUR A: Scatterplot van OLS

5.2 Controleren van multicollineariteit

Enkel de bivariate correlatie tussen Gender en Interactie gender·werk ($0,907 > 0,8$) is problematisch. Het is logisch dat een hoofdeffect en het bijbehorende interactie-effect correleren. Als de interactieterm heel sterk correleert met één van de hoofdeffecten, dan is het aannemelijk dat de interactieterm overheerst wordt door dit hoofdeffect.

5.3 Controleren van significantie

De Chi-kwadraattoets voor het model is significant tot op een niveau van 0,001. Onze regressielijn is dus een goede voorspeller voor uitbesteding van huishoudelijk werk. De onafhankelijke variabelen hebben samen genomen een significant effect op de afhankelijke variabele.

De interactieterm is significant op een niveau van $\alpha=0,001$, dus het interactie-effect draagt met 99,9% zekerheid bij aan uitbesteding in de populatie. Gender is niet significant op een significantieniveau van 0,05. Zie ook Tabel A. We kunnen echter niet de regressie opnieuw draaien zonder Gender, omdat het een hoofdeffect is van de interactieterm.

Er is door het toevoegen van onafhankelijke variabelen verbetering van het model ten opzichte van het model met alleen de constante, zie Nagelkerke's R Square (0,008), maar de verbetering is niet erg groot.

TABEL A: Regressiecoëfficiënten

De afhankelijke variabele is de loggodds van het	B	Exp(B)
uitbesteden van huishoudelijke taken		
<i>Typologie (Referentie:</i>		
<i>liberaal verzorgings-</i>		
<i>staatregime)</i>		
Conservatief regime	-0,068***	0,934
Sociaaldemocratisch regime	-0,047***	0,954
Gender (vrouw = 1)	0,091	1,096
Aantal werkuren	0,012***	1,012
Interactie gender · werkuren	0,005***	1,005
Kinderen (wel = 1)	0,081***	1,084
Constant	-2,337***	0,097

*** $\alpha = 0,001$, ** $\alpha = 0,01$, * $\alpha = 0,05$

5.4 Regressielijn

De regressielijn ziet er als volgt uit:

$$\ln \frac{P}{1-P} = -2,337 - 0,068 x_1 - 0,047 x_2 + 0,091 x_3 + 0,012 x_4 + 0,005 x_5 + 0,081 x_6$$

De kans dat een respondent huishoudelijke taken uitbesteed is als volgt:

$$P = \frac{e^{-2,337 - 0,068 x_1 - 0,047 x_2 + 0,091 x_3 + 0,012 x_4 + 0,005 x_5 + 0,081 x_6}}{1 + e^{-2,337 - 0,068 x_1 - 0,047 x_2 + 0,091 x_3 + 0,012 x_4 + 0,005 x_5 + 0,081 x_6}}$$

Waarbij:

P = de kans dat de respondent huishoudelijke taken uitbesteed

x_1 = Conservatief verzorgingsregime

x_2 = Sociaal democratisch verzorgingsregime

x_3 = Gender (vrouw = 1)

x_4 = Aantal werkuren

x_5 = Interactie gender · aantalwerkuren

x_6 = Thuiswonende kinderen (wel = 1)

5.5 Outliers

Er zijn geen waarden die meer dan 3 standaardafwijkingen afwijken van het gemiddelde van de variabelen. Het is onnodig om naar de Cook's Distance te kijken. Cook's distance is bedoeld om problematische outliers op te sporen, in ons geval zijn er niet eens outliers.

6. Analyse

Uit de resultaten van de binaire logistische regressie blijkt dat het verband tussen verzorgingsstaatregime en de kans dat men huishoudelijke taken uitbesteed, significant is. Er is een significant verschil tussen de verschillende verzorgingsstaatregimes wat betreft de kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed. Hypothese 1 is dus geverifieerd. Het verband is negatief ten opzichte van de referentiecategorie, het liberale regime. De kans dat een respondent uit een conservatief regime huishoudelijke taken uitbesteed is lager dan de kans dat een res-

pondent uit een liberaal regime dat doet. Voor een respondent uit een sociaaldemocratisch zit de kans ertussen in. Dit komt overeen met hypothesen 1a, 1b en 1c.

Hypothese 2 heeft betrekking op het effect van werkuren. De kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed, is groter naarmate men meer uren werkt. De resultaten komen overeen met de hypothese. Het verband is positief en significant. De log van de odds-ratio dat huishoudelijke taken worden uitbesteed neemt met 0,012 per gewerkt aantal uur toe. Dit is in overeenstemming met de hypothese.

Hypothese 3 luidde dat de kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed, groter is wanneer de respondent vrouw is. Het effect is weliswaar positief, namelijk 0,091, maar niet significant. We concluderen dat gender geen significante voorspeller vormt voor de kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed. Hypothese 3 moet worden verworpen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de beslissing om taken uit te besteden genomen wordt door mannen en vrouwen samen binnen het huishouden. Wellicht heeft de vrouw hierin een beslissende stem, maar dat is niet te zien in de variabele, die alleen aangeeft of er gekozen is om taken uit te besteden.

Hypothese 4 heeft betrekking op het interactie-effect tussen gender en werkuren. Dit effect is positief en significant, wat wil zeggen dat naarmate vrouwen meer werken, de kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed, toeneemt. Dit komt overeen met onze hypothese.

Tot slot de vijfde hypothese, die stelt dat de kans dat het uitbesteden van huishoudelijke taken toeneemt wanneer er thuiswonende kinderen zijn. Ook dit effect is positief en significant. De kans op het uitbesteden van taken neemt toe wanneer er thuiswonende kinderen zijn. Hypothese 5 wordt daarmee bevestigd.

7. Conclusie

De onderzoeksvraag die in dit paper centraal staat is: *Beïnvloedt het verzorgingsstaatregime de kans dat men huishoudelijke taken uitbesteed?* Uit de analyse van de resultaten concluderen we dat dit inderdaad het geval is. Hochschild voorspelt dat in landen waar meer sociale voorzieningen zijn, er minder wordt uitbesteed. Dit is inderdaad zo. In een sociaaldemocratische staat wordt minder uitbesteed dan in een liberale verzorgingsstaat. In het conservatieve regime wordt het minste uitbesteed. Er zijn weliswaar minder arrangementen dan in een sociaal-democratische staat maar er heerst een sterkere traditionele moraal waarbij het gezin centraal staat en de vrouw een huiselijke rol wordt toegekend.

8. Discussie

In dit onderzoek hebben we gekeken naar het verband tussen het verzorgingsstaatsregime en de kans dat huishoudelijke taken werden uitbesteed. Er werd een significante associatie gevonden tussen deze twee variabelen, waaruit wordt geconcludeerd dat het verzorgingsstaatsregime een significante voorspeller is voor de kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed in de populatie. Er zijn een tweetal opmerkingen die deze conclusie nuanceren.

Ten eerste de *mate* van uitbesteding. Doordat we een logistische regressie hebben gebruikt, waarbij de kans dat huishoudelijke taken worden uitbesteed zich verhoudt tot de kans dat dit niet gebeurt, was het niet mogelijk om rekening te houden met de mate waarin taken worden uitbesteed. Een respondent die drie taken uitbesteedde valt hierdoor in dezelfde categorie als een respondent die één taak uitbesteed. Het zou waardevol zijn om te onderzoeken of de mate waarin huishoudelijke taken worden uitbesteed eveneens samenhangt met het type verzorgingsstaat. Nader onderzoek moet dit uitwijzen.

Een tweede kanttekening betreft de *aard* van de uitbesteding. De dataset bevatte enkel een variabele die aangaf of taken werden uitbesteed aan een ‘third person’. Het was niet mogelijk om dit te differentiëren naar de markt, de staat of de familie. In lijn met de theorie van Esping-Andersen (1990) valt te verwachten dat de aard van de uitbesteding samenhangt met het type verzorgingsstaat. Ook hier geldt dat het waardevol is om te onderzoeken of dit daadwerkelijk het geval is. Dit maakt duidelijk of er verschillende typen van uitbesteding bestaan in de populatie, of dat er enkel verschil is in de kans dat er wordt uitbesteed naar de markt, zoals Hochschild impliceert, en de mate waarin dat gebeurt.

9. Referenties

Arts, W. & J. Gelissen (2002) 'Three Worlds of Welfare Capitalism or More? A State-of-the-Art Report', *Journal of European Social Policy*, 12 (2), pp. 137-158.

Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds Welfare Capitalism*. New York: Polity Press.

Hochschild, A.R. (2009). *The Commercialization of Intimate Life. Notes from Home and Work*. Berkeley/Los Angeles: University of California Press.

Hochschild, A. R. (2012). *The outsourced self*. New York: Metropolitan Books.

Lippe, T. van der & L. van Dijk (2002) 'Comparative Research on Women's Employment', *Annual Review of Sociology*, 28, pp. 221-241.

Steiber, N. & B. Haas (2012) 'State of the Art. Advances in Explaining Women's Employment Patterns', *Socio-Economic Review*, 10, pp. 343-367.